

נודה מאד לכל מי
שיכול לסייע בכיסוי
הוצאות ההדפסה.
להנצחות
לע"נ וכי"ב,
נא לפנות למייל
mdh036194741
@gmail.com

דברי השירה

ויזבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמס (דברים לא)

מתורת מורינו רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א

רב ביהכ"נ ידברי שירי ואזור מרכז ב"ב

נערך ע"י א.ח.ב. • ניתן לקבל הגליון במייל mdh036194741@gmail.com

ראש השנה

כח של מסירות נפש

כתוב בגמ' שבת (דף ק"ל ע"א), ר' שמעון בן אלעזר אומר כל מצוה שמסרו ישראל עצמן עליהם למיתה בשעת גזרת המלכות, כגון עבודה זרה ומילה - עדיין היא מוחזקת בידם, וכל מצוה שלא מסרו ישראל עצמן עליה למיתה בשעת גזרת המלכות, כגון תפילין - עדיין היא מרופה בידם. מה הקשר וההסבר לזה שמצוה שמסרו נפשם עליו זה סגולה לקיום?

שמעתי להסביר שזה לא בגדר שכר, אלא הכוונה של הגמ' הוא, היות שמסרו נפשם על המצווה זה כבר נעשה חלק מהחיים שלהם, בן אדם שמוסר נפשו על משהו זה כבר חלק ממנו, התורה מגלה לנו שאם המצוות זה החיות שלהם הקב"ה יתן לעם ישראל כח להמשיך. אנו אומרים "זכרנו לחיים". מה הפשט במילה "לחיים"?

התשובה היא לפי החיים שהוא קובע לעצמו, מי שהשאירות שלו בחיים הם רוחניים אז יקבל חיים של עליה ברוחניות.

כתוב בתהילים (ק"ט - צ"ג) "לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני".

הסביר החתם סופר, שהאדם לא יכול לשכוח דבר שהוא החיים שלו, ולכן אם התורה זה החיים שלו אז לעולם הוא לא ישכח אותה.

אנו אומרים בסוף השמונה עשרה "פתח ליבי בתורתך", אז למה לא מתקבלים התפילות?

מרון החפץ חיים זצ"ל הסביר ע"י משל לשני אנשים שהיו אוספים כסף, הראשון ביקש מהציבור שאין לו מה לאכול בבית, אין חלונות בביתו, אין לו בגדים, והציבור תרם לו הרבה, ואילו השני אמר אין לו נברשת, אין מפות לשולחן, אין וילונות, אין כיסאות יפות, והציבור תרם מעט מאוד, והוא שאל "למה נתנו לקודם ולי לא נותנים?!" הסבירו לו שהראשון ביקש דבר חיוני, כשמבקשים דבר חיוני אז נותנים, אבל מה שאתה ביקשת זה היה מותרות, אז האנשים לא כך מתייחסים לזה. והנמשל לזה הוא שכשאנו אומרים "פתח ליבי בתורתך" אנו מבקשים מהקב"ה שיפתח את הלב לתורה, אם אנחנו מראים להקב"ה שזה חיוני אצלנו, אז הקב"ה יפתח ליבנו בתורתו.

סגולת תפילות ראש השנה

עלינו לדעת שיש כוח מיוחד בתפילות של ראש השנה.

מבואר בגמ' בבא מציעא (דף ק"ו ע"א), אמר בעל הבית לחוכר: זרע את השדה חיטים, והלך הוא החוכר זורעה שעורים, והשתדפו רוב שדות אותה בקעה, והשתדפו גם כן שעורים אלה שלו, מה הדין? האם אומרים שיכול החוכר לומר לבעל השדה: אילו הייתי זורעה חיטים היתה גם כן משתדפת, שהרי סביב השתדף הכל, או שמא יכול לומר לו המחכיר אילו אילו הייתי זורע אותה חיטים היה מתקיים בי מה שנאמר (איוב כ"ב - כ"ח) "ותגזר אמר ויקם לך ועל דרכך נגה אור", ושמא היתה זכותי גורמת שיעשו משמים שיתמלא רצוני, וכיון ששנית ממה שבקשתי - לא נתקיים בי הדבר. וכתב רש"י (שם ד"ה ותגזר אומר), מה שתבקש מן היוצר יעשה, ואני לא בקשתי מן השמים בתחילת השנה.

שיצליחני בשעורים אלא בחטין. ומסיק הגמ' כצד השני, וכן נפסק בשו"ע (ח"מ סימן שכ"ב סעיף א').

רואים מכאן שכוח התפילה יכול להוציא ממון מחברו, דהיינו שאדם כפרי יכול לתבוע את חברו בזה ששינה מה שביקש ממנו ובגללו נשדף השדה, ואם היה עושה מה שהיה מבקש התפילות שלו היו מתקבלות.

עלינו לדעת על מה לבקש בתפילה.

סיפר הצדיק רבי שלום שבדרון זצ"ל שפעם היה בכותל המערבי וראה איך בן אדם כותב פתק בשבת ומניח את הפתק בין אבני הכותל, רבי שלום אמר שחשב לעצמו כנראה שזה מקרה של פיקוח נפש. לאחר שהאיש הלך בדק מה כתוב בפתק לאחר שהאיש הלך והיה כתוב שהוא מבקש מהקב"ה שבצהריים הולך להיות משחק כדורגל שצד מסוים ינצח. אמר רבי שלום, אם כבר הוא נמצא בכותל המערבי שיתפלל על מה שחשוב, לפעמים בן אדם משקיע ומתאמץ בתפילה אבל על דברים לא חשובים.

עלינו לדעת שיש ערך חשוב בתפילות בימים נוראים והם מאוד חשובות, וגם לדעת על מה להתפלל בימים האלה.

כתוב בסידור הגר"א שעיקר התפקיד שלנו בראש השנה זה להמליך את הקב"ה עלינו, ולמרות שיש לנו הרבה בקשות עבור השנה החדשה, אעפ"כ המתרה שלנו הוא כבוד שמים, וכמו שאנחנו מתפללים "ובכן תן פחדך ה' אלקינו... וידע כל פעול כי אתה פעלתו..." ואז הקב"ה מיטב איתנו וממלא בקשתנו כמו שכתוב "אני לדודי ודודי לי".

אימת הדין

מרון הגרי"ז הלוי זצ"ל נפטר בערב יום כיפור ובאותה שנה בערב ראש השנה כבר היה חולה, שאל את מרון הרב שך מה יהיה הסוף? איך נעבור את ימי הדין? [וכמו שכתוב בגמ' (ברכות דף כ"ח ע"ב) שרבי יוחנן בן זכאי בכה קודם מיתתו ואמר שאיני יודע לאיזה דרך מוליכים אותי].

מרון הרב שך זצ"ל ענה, שכתוב בטור (סימן תקפ"א) בשם הירושלמי שבראש השנה כלל ישראל באים בדין כשהם לבושים לבנים ועטופים ובטוחים שיהיה להם נס, גם אנחנו בטוחים בה' שהוא יזכה אותנו בדין.

אמר הרב מבריסק, רק מי שיש לו ביטחון יכול לזכות בדין, אבל מקודם צריך לדעת מה זה ביטחון? כתוב ברמב"ם בפירוש המשניות בסוף יומא "אברח ממך אליך" זאת אומרת אני בורח מהרבונו של עולם אליך לרבונו של עולם. דהיינו שאחד עובר על גשר ויודע שהגשר הוא

רופף, ובכל זאת הוא בוטח בה', שייך להגיד שיש לו ביטחון שיעבור על הגשר בבטיחות, אבל מי שלא יודע כלל שהגשר רופף הוא בכלל לא יודע שהוא בסכנה, לא שייך בזה ביטחון, מי שמרגיש את הצרה שייך להגיד עליו ביטחון, אבל לפעמים בן אדם לא מרגיש בכלל שהוא בסכנה, אז הוא לא סומך על הקב"ה.

כתוב "יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך".

כמה שבן אדם מפחד מהקב"ה כך הוא משלם לו, בן אדם שלא מרגיש בכלל שבראש השנה הקב"ה דן את כל אחד ואחד לא יעזור לו ביטחון כי הוא אינו יודע שיש לו ממה לפחד ובמי לבטוח.

ידוע שרבי איצ'ל שואל יש לנו ראש השנה ולאחר מכן יש לנו יום כיפור, לכאורה היה צריך להיות קודם יום כיפור, שהקב"ה מוחל וסולח ולאחר מכן יום הדין, וכך אנחנו נזכה בכל?

ומתוך רבי איצ'ל, שאין כזה דבר שיום כיפור מכפר סתם, לפני יום כיפור חייב שיהיה ראש השנה, יום שהאדם חייב לפחד, ואז הוא יכול לזכות ביום כיפור, ע"י פחד הדין של ראש השנה יכול לזכות לכפרה של יום כיפור.

בפרשת נצבים כתוב (כ"ט - ט') "אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם", רש"י כתב (שם י"ב בד"ה והוא יהיה לך) ומדרש אגדה למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקללות, לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתיים, חוץ ממ"ט שבתורת כהנים, הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו, התחיל משה לפייסם אתם נצבים היום, הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כליה והרי אתם קיימים לפניו.

הרי כל זה פלא, הקב"ה אומר קללות, ומשה רבינו אומר להם "אל תדאגו, הכל יהיה בסדר", וכי הכל בטל?

התשובה היא שמשה רבינו אומר לעם ישראל עצם זה שהקב"ה אמר לכם את הקללות ואתם קבלתם פחד מהקב"ה זה כבר כפרה.

בן אדם שמבין שנמצא ביום הדין והוא מפחד מזה, הוא ראוי לזכות לדין.

~~~~~

להתחיל להתעורר שיש תכלית בחיים

ברמב"ם (הלכות תשובה פ"ג הלכה ט"ז) כתב אעפ"י שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמז יש לדבר, עורו ישנים משנתכם. דהיינו שבן אדם צריך להתעורר.

שמעתי פעם להסביר, כשבן אדם ישן קורה שני דברים, הוא רואה מה שאין, ולא רואה מה שיש, דהיינו שכשבן אדם חולם הוא רואה שהוא הולך ומדבר וכו' ובעצם הוא לא עושה כלום, זאת אומרת שרואה דבר שאינו במציאות, וכן להיפך, שגם אינו רואה מה שקורה בסביבתו בכלל שהוא ישן, ולפעמים אפילו כשבן אדם ער ורואה במציאות כל מה שקורה בסביבתו כל זה לא נתפס בשכל שלו. הנמשל לזה הוא שכשבן אדם חי הוא רואה את הרחוב, הולכים ונוסעים, מרוויחים כסף וכו' והוא חושב שעשה משהו מהעולם הזה שלו, והאמת הוא שלכל זה אין ערך כלל, זה רק חלום אחד גדול, זה תכלית החיים?!

ידוע שהחתם סופר היה אומר למה הקב"ה ברא את המושג של חלום אצל האדם? כדי שהאדם עי"ז יכול להשיג מה יהיה לאחר מאה ועשרים, לאחר מאה ועשרים יגיע לתכלית ויגיד "היינו כחולמים" כל העולם הזה זה חלום אחד, כל הגשמיות זה כלום, העיקר זה הרוחניות. בן אדם שחי עם רוחניות הוא אמיתי וזה מה שאנחנו אומרים "עורו ישנים משנתכם", תתעוררו אל תחשבו שיש כאן משהו בעולם הזה כי אין כלום.

~~~~~

מרוך הגראי"ל שטיינמן זצ"ל היה אומר שאנחנו אומרים בתפילת ראש השנה "כצל עובר", וכתוב "לא כמו צל של ענן שעובר ולא כצל אדם שעובר אלא כצל עוף הפורח".

ענן עובר זה כמה דקות, אדם פחות, עוף הפורח זה כמה שניות בלבד.

שאל מרוך, הרי זה לא נכון, האדם חי בעולם הזה שבעים שנה, תשעים שנה, זה זמן, איך אפשר להגיד שזה כצל עובר?

ותירץ, שהאמת האדם היה צריך לחיות לעולם, דהיינו חיים נצחיים, בלי גבול, לכן מי שחי תשעים שנה זה כלום ביחס לנצחיות שהיינו צריכים לחיות, ולכן הלימוד בשבילנו לדעת שעיקר החיים הוא החלק הרוחני ושכל העולם הזה זה כצל עובר, כל מצוה שבן אדם עושה זה נצחיות, וכדאי לנצל כל מה שאפשר ברוחניות.

~~~~~

אומרים בתפילה בימים נוראים "אדם יסודו מעפר, וסופו לעפר, בנפשו יביא לחמו".

שואל הגאון רעק"א זצ"ל, לכאורה אנו לא אומרים לפי הסדר, כי אדם יסודו מעפר זה היווצרות האדם, וסופו לעפר זה כשבן אדם נפטר מן העולם הזה, בנפשו יביא לחמו זה פעולות האדם במשך החיים, אז היה צריך לסדר את הדברים כך "אדם יסודו מעפר בנפשו יביא לחמו וסופו לעפר".

ומתוך ע"י משל, לבן אדם שהיה לו חמש אלף דולר בתחילת השנה ובסוף השנה יש לו עשר אלף דולר זה נקרא שהוא הרוויח, עשה עסק טוב, אבל אם בתחילת השנה היה לו חמש אלף דולר ובסוף השנה לא נשאר לו כלום, הוא הפסיד. מה יהיה אם בן אדם היה לו חמש אלף דולר בתחילת השנה ובסוף השנה נשאר לו חמש אלף דולר, מצד אחד לא הפסיד כלום אבל מצד שני לא הרוויח, איך זה נקרא? הפסד או רווח? אומר רעק"א זה נקרא שהפסיד, כי אם בהתחלה היה לו חמש אלף דולר ונשאר לו חמש אלף, בשביל מה הוא הלך ממקום למקום? בשביל מה הוא עבד? מה הוא לא עשה כדי שהעסק יצליח, זה ההפסד שהרי היה יכול לא לעבוד כלל.

וזה הפשט, אדם יסודו מעפר, אם רוצים לדעת אם אדם הצליח צריך לבדוק מה נשאר לאחר פטירתו, מה הם הרווחים שלו וזה וסופו לעפר, ואם בסוף נשאר רק בנפשו יביא לחמו, שהוא רק אכל לחם זה ממש הפסד שהרי לא נשאר לו מזה כלום.

ומכאן יש ללמוד ולדעת כיצד אנו צריכים לעשות חשבון הנפש, צריך להתבונן מה נשאר מאתנו, איך היינו בעבודת ה' לפני שנה ומה נשאר מאתנו בסוף השנה הזו...

ושמעתי מראש ישיבת סלבודקה רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל שאמר "כולם בוכים בסופו לעפר... אני לא בוכה כאן בכלל, כי האדם מת כדרך העולם כמו שכתוב (מלאכים א' ב' - ב') "אנכי הולך בדרך כל הארץ" אבל אני בוכה בבנפשו יביא לחמו שבן אדם כל החיים שלו מסתובב, בשביל מה הוא מסתובב כל הזמן? הוא מבזבז את החיים שלו! כאן צריך לבכות, אם בן אדם לא מנצל את הכוחות שיש לו על זה צריך לבכות".

ה' יעזור שנזכה להכין את עצמנו לראש השנה, וכל עם ישראל, בכלל ובפרט, כולנו נזכה לכתובה וחתומה טובה לאלתר לחיים טובים ולשלום מתוך ספרם של צדיקים וצדקניות, ושיהיה לכל אחד ואחד במקום שלו רק בשורות טובות ישועות ונחמות, ושיבנה בית המקדש במהרה בימינו, ושכל התפילות יתקיימו עשה עמנו צדקה וחסד והושיענו, אמן.

לעילוי נשמת הרבנית רבקה בת רבי אליעזר כהנמן ע"ה נלב"פ כ"ה אלול תש"פ ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת נשמה טהורה הנערה רחל ע"ה בת יבדלחט"א הגאון רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א נלב"פ כ"ה מרחשוון תש"פ ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת בעל החוט שני מרוך הגאון רבי שמריהו יוסף נסים בן רבי נחום מאיר קרליץ זצ"ל נלב"פ כ"ג תשרי תש"פ ת.נ.צ.ב.ה.